



NEM BABA... BÁBOJÁTÉK)

▷ SZÖVEG ÉS FÉNYKÉP: SARUSI ISTVÁN

Budapest belvárosában nemcsak egy hamisítatlan kézműveslakásba érkezem, hanem még gyermekkorom emlékeinek tárházába is. Mikecz Mihályné textiljáték-tervező és -készítő beljebb hív és szinte nem is tudom, merre kapjam a fejem: mindenhol ismerős mesefigurák sokasága fogad

„A báb nevében egy másik gyerek vagy épp felnőtt beszél, kérdez. Ilyenkor pedig a kisgyermek válaszol: mi történt az óvodában például. Ez nagyon jó, mert ez is hozzájárul gyerekeink megismeréséhez. Akár félóra is sokat megmutat a problémáiból. Szülőként csak akkor lehet segíteni ezeken, ha tudunk róla” – vág bele gyorsan Ildikó néni. És a játék sokrétű szerepe nyilvánvaló: a gyermek sze-

mélyiségfejlődésének nélkülözhetetlen alkotóeleme. Lehet önismereti forrás, a környezet és a társadalmi törvények megismerésének, elsajátításának eszköze, utat jelöl a képzelet birodalmába, és persze szórakoztat is.

A játék a gyermek személyiségfejlődésének nélkülözhetetlen alkotóeleme: önismereti forrás, utat jelöl a képzelet birodalmába, és persze szórakoztat is...

ŐSI JÁTÉKOK, MAI KERESLET

„Gyerekkoromtól kezdve készítek figurákat, amiket akkoriban anyukám a fodrászüzletben adott el, és így lett egy kis zsebpénzem.” A hivatászerű kézművességbe persze

▼ **KÁRPITOSVATTÁVAL,**
EGY PARÁNYI NYILÁSON KERESZTÜL TÖMI KI MIKECZ MIHÁLYNÉ A SÁRKÁNY TESTÉT – MIUTÁN VÉGTAGJAIBA MÁR BELEKERÜLT A TÖMŐANYAG

jóval később, már kisgyermekes szülőként vágott bele. „Kezdetben gondolkodtam, hogy babákat csináljak-e vagy bábokat. A babák mindig kelendőek, noha őket csak egy szűkebb réteg vásárolja. Arról nem is beszélve, hogy telített a piac, rengetegen készítenek gyönyörűbbnél gyönyörűbbeket. A bábok azonban mindenkibe szólhatnak” – válaszolja a döntés hátterét.

A játék nemcsak korostálytól, társadalmi rétegtől függetleníthető, de Johan Huizinga holland történész szerint: „A játék régebbi, mint a kultúra”. Szerinte emberi mivoltunk előtt is játszottunk – hiszen az állatok kicsinyei is szórakoztatják magukat a környezetükben fellelt tárgyval. 4-5 ezer éves régészeti leletek alapján világos, hogy például picike szekerekkel, madár alakú

síppokkal, majomfigurákkal az Indus-völgyi civilizáció gyermekei is játszottak. Európában régi gyermeksirokban bukkantak apró bronzszobrocskákra, miniatűr agyagedényekre és -tűzhelyekre: a bronzkori gyerek is játszott már talán papás-mamást vagy főzőcskét. Egyiptomban a mumifikálás tette lehetővé, hogy több ezer éves textil- és fajtátekok kerüljenek elő. Kultúrájukkal összhangban víziló- és krokodilfigurák látnak napvilágot a hánclabdák mellett. Sokszínű használatukról képi ábrázolások tanúskodnak. A koptoktól pedig bábát formáló fa-rongy képződmények is maradtak ránk.

Az ólomkatonához, Andersen kedvencéhez azonban már a 18. századig kell előreszaladnunk, mégpedig Nürnbergbe, ahonnan máig tartó hódítóútjára indult. Aztán a polgárosodással már olyannyira megnőtt a játékszerek iránti igény, hogy azt tengeren innen s túl csak

ipari léptékben tudták kielégíteni. Megjelentek a játékok, óraműves állatkák, járművek, gőzmozdony, transzformátoros terepasztal.

Az első, valóban tervezett plüssmackót Margarete Steiff játékkészítő csak 1902-ben alkotta meg, ami a precíz német egyszerűségről árulkodó „55 PB” nevet kapta.

Ugyanakkor az első, valóban tervezett plüssmackót Margarete Steiff játékkészítő csak 1902-ben alkotta meg, ami a precíz német egyszerűségről árulkodó „55 PB” nevet kapta. Jelentése: 55 centi magas, plüss és mozgatható. Akárcsak Ildikó néni figurái. „Ahogy készültek a bábok, úgy vittem őket zsűriztetni a Képző- és Iparművészeti Lektorátushoz. Első királyfimat és királylányomat túl díszesnek ítélték, emiatt elutasították. Változtattam, elfogadták. Zsűrizett terméket könnyebb volt eladni.”

De hová, kinek? Amíg létezett a Múzeum körüti Diabolt, addig nagyon sok bábót vettek a játékkészítő hölgytől, hiszen a diafilmesekhez roppant jól társíthatóak a bábok. Majd következett a Fakopáncs-társaság, országos bolthálózat. „Nem tudták eladni a játékokat, vissza kellett hívnom mindent, mert mire a vásárlóhoz került volna, annyira megdrágult, hogy nem vették meg. Úgyhogy nagy bábokat már nem, csak piciket árulnak, amik még elkelnek.” Maradt a vásározás, a vásárfiakészítés – de ez sem egy leányálom. Nemcsak nálunk, külföldön is hazavágta a kézművességet a kínai tutatáru. „Előfordul, hogy kamaszok jönnek a standomhoz, és amikor észreveszik, hogy rájuk tekintek, miközben báboznak, hirtelenjében megrettennek, elszégyellik magukat... Aztán persze biztatom őket: legalább arra a néhány percre legyenek gyerekek és játsszanak csak!”





ANNO GENTISCHERNE
KATA JÁTEKKÉSZÍTŐHÖZ
VITTE EL ELSŐ BÁBJAIT,
A NAGYMAMÁT ÉS
PIROSKÁT

HÁROMDIMENZIÓS KÉPZELET

„Ha megrendelést kapok, alaposan utánajárok a kért figurának: rengeteg állatos és mesekönyvem van. Lerajzolom a tervet, majd megszerkesztem a szabásmintát, amit aztán kiszabok és megvarrok. Kitömöm, feldíszítem, közben addig változtatok rajta, míg jó nem lesz.” A filcet alapanyagként tartóssága miatt választotta, ezek a játékok három generációt is ki tudnak szolgálni. Vasalhatóak, vagy ha bepiszkolódnak, rendesen tisztíthatóak. Ám ma már nem könnyű filchez jutni, helyét a sokkal gyengébb plüss veszi át. De szerencsére frízt, azaz kárpitosvattát még lehet szerezni, ami kiváló kitömőanyag. „Régebben pamut-, vagy gyapotalapú volt a töltet, de az nehéz, tömör

– tehát nem jó. Ez utóbbi pedig könnyű, és mosható, mert kicsorog belőle a víz, hiszen műszálas.”

Ildikó néni bábjai szinte a világ minden táján megtalálhatóak. Nemrég Japánból keresték, hogy

Ildikó néni bábjai szinte a világ minden táján megtalálhatóak. Nemrég Japánból keresték, hogy egy flamingó- és egy elefántbábot rendeljenek. De csíkosakat!

egy flamingó- és egy elefántbábot rendeljenek. De csíkosakat! „Anynyit sikerült megtudnom a hölgyről, hogy tanít, de azt már sajnós nem, hogy náluk ezek az állatok így mit jelképezhetnek...”

A bábkészítés ma már tanfolyamon is tanulható, de attól még

„...tehetségesnek, precíznek, kreatívnak kell lenni, és elengedhetetlen a kiváló képzelőerő, a jó belső látás” – sorolja Ildikó néni. Hiszen gyakran ő is mesefigura-képek alapján dolgozik, ám minden figurát térben kell elképzelni és megalakítani.

„Gondolkodom rajta, hogy megcsinálom mind a 18 huszárezred egy-egy fő-tisztjét... Mindegyik több hónapot igényel, komoly anyagbeszerzéssel. És nem megtérülő munkaként. A jövő titka, hogy sikerül-e! De új terveim mindig vannak.”



SARUSI ISTVÁN
TUDOMÁNYOS ÉS
KULTURÁLIS TÉMÁKAT
FELDOLGOZÓ, SZABADÚSZÓ
FOTÓS, ÚJSÁGÍRÓ

NYÁRI HELYZETEK

A VILLÁMCsapás AKKOR IS FÁJ, HA CSAK CITROMSÁRGA A RIASZTÁS

SZÖVEG: RÁZSI ANDRÁS

Mi a különbség a zápor és a zivatar között? Ezzel a kérdéssel szoktam visszavágni, ha valaki az időjárás-előrejelzést kritizálja. E kérdésből ugyanis kiderül, hogy sokan még e két alapfogalmat sem ismerik, legalábbis nem tudnak köztük különbséget tenni. De az előrejelzésekben használatos megfogalmazások értelmezése is gyakran vezet félreértésekhez. Pedig mindez közoktatási tananyag...

A feltételes mód a meteorológus jó barátja?

Amikor például azt mondjuk, hogy zápor vagy zivatar kialakulhat, az nem azt jelenti, hogy az előrejelzés készítője nincs tisztában az eseményekkel, hanem azt, hogy változó az esély arra, hogy pont a mi fejjünk fölött alakul majd ki ilyen jelenség. A változóan felhős

ég sem ködösítés: azt jelenti, hogy az eget 40-80%-ban fogja borítani felhőzet, és néha majd süti a Nap a tartózkodási helyünket, néha meg nem.

Mi a helyzet a veszélyjelzéssel?

Minden olyan légköri eredetű jelenségre, ami az életet vagy a vagyontárgyakat veszélyezteti, az Országos Meteorológiai Szolgálat (OMSZ) riasztást ad ki, ami a szolgálat honlapján vagy okostelefonos alkalmazásokon követhető nyomon. A veszélyjelzésnek három fokozata van, és ahogy nő a kockázat, nyilván egyre magasabb szintű riasztás lesz érvényben. Ráadásul nincs az az időjárási elem, ami ne tudna veszélyessé válni, és egyáltalán nem mindegy, hogyan kezeljük e helyzeteket. Nyáron gyakori vendégeink a zivatarok. Ahol zivatar van, ott szinte minden



RÁZI ANDRÁS
METEOROLÓGUS,
AZ ESZTERHÁZY KÁROLY
EGYETEM FIZIKA
ÉS ÉLELMISZER-FIZIKA
TANSZÉKÉNEK OKTATÓJA

előfordulhat: nagy mennyiségű csapadék, jégeső, viharos szellőkések, villámcsapás! Ezek közül bármelyik veszélyeztetheti életünket, javainkat.

Hogyan érdemes a veszélyeket kezelni?

Mindenképp érdemes figyelni az OMSZ veszélyjelző rendszerét, és ha megjelenik egy első fokú riasztás a tartózkodási helyünkre, kémleljük az eget, mert lehet, hogy pont fölöttünk épül fel egy amúgy szép, ugyanakkor gyakran haragos viharjelenség!

„Kiadták a riasztást, és nem is volt semmi!” Ezt is gyakran halljuk. Ha kikerül egy riasztás, akkor a veszélyes esemény nagy valószínűség szerint be is fog következni, csak az nem biztos, hogy pont azon a ponton, ahol a számonkérő mondat később elhangzik... Ekkor inkább örüljünk, hogy minket épp elkerült.

„Csak első fok van kiadva, az még nem olyan veszélyes...” Nem igaz! Az „első fokú” zivatarból ugyanúgy fáj a villámcsapás, mint egy „harmadfokúból”. Itt a fokozat azt jelenti, hogy mekkora területet érint, magyarul: mekkora az esélye, hogy pont minket kapjon el.

Civilizált társadalmunkban gyakran nagyobb biztonságban érezzük magunkat, mint amilyenben vagyunk. Természetesen nem kell félni az ilyen jelenségektől, de alábecsülni sem szabad őket! Ne feledjük, részei vagyunk a természetnek, és tartjuk tisztelben minden részét, és jó ha tudjuk ki az erősebb...



FOTÓ: NAGY BALÁZS